

TAHSİLAT İÇ GENELGESİ SERİ NO: 2012/2

Belge türü	İç Genelge
Kanun	AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI

Gelir İdaresi Başkanlığı

Sayı : B.07.1.GİB.0.20.36-010.07-323

Konu :

TAHSİLAT İÇ GENELGESİ

SERİ NO: 2012/2

..... VALİLİĞİNE

(Defterdarlık:Gelir Müdürlüğü)

.....VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

Mükelleflerin vergi borçlarını daha kolay ödemelerini sağlamak amacıyla 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun(1) 41 inci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden çekle ödeme yapılması uygun görülmüş ve Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğiyle uygulamaya ilişkin hususlar açıklanmıştır.

5941 sayılı Çek Kanunu 20.12.2009 tarihli ve 27438 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Aynı Kanunun 9 uncu maddesi ile 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun(2) ile 4814 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun(3) geçici 1 ila geçici 5 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

5941 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 3167 sayılı Kanuna göre düzenlenen çeklerle ilgili olarak anılan Kanunun uygulamasına devam edilecektir.

5941 sayılı Kanunda 03.02.2012 tarihli ve mükerrer 28193 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6273 sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değişiklik yapılmıştır.

5941 sayılı Çek Kanununun yürürlüğe girmesi ile vergi dairelerince çekle yapılan ödemeler ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemlerin ilgili mevzuata uygun şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

I- Çek ve Çekin Unsurları:

Çek, keşideci tarafından muhatap bankaya hitaben yazılan ve üzerinde yazılı tutarın lehdara ödenmesini emreden bir kıymetli evraktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun(4) 780 inci maddesinde; "(1) Çek;

a) Senet metninde "çek" kelimesini ve eğer senet Türkçe'den başka bir dille yazılmış ise o dilde "çek" karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,

b) Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedelin ödenmesi için havaleyi,

c) Ödeyecek kişinin, "muhatabın" ticaret unvanını,

d) Ödeme yerini,

e) Düzenlenme tarihini ve yerini,

f) Düzenleyenin imzasını,

içerir." hükmü ile çekin zorunlu unsurları belirlenmiştir.

5941 sayılı Kanun ile çek defterlerinin içeriklerine, çek düzenlenmesine, kullanımına, çek hamillerinin korunmalarına ve kayıt dışı ekonominin denetim altına alınması önlemlerine katkıda bulunmaya ilişkin esaslar ile çekin karşılıksız çıkması ve belirlenen diğer yükümlülöklere aykırılık hâllerinde ilgililer hakkında uygulanacak yaptırımlar belirlenmiştir. Kanunun 1 inci maddesinde, çek ile ilgili olarak Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde genel hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir.

5941 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin;

-yedinci fıkrasında, çek defterinin her bir yaprağına;

a) Çek hesabının numarası,

b) Çek hesabının bulunduğu banka şubesinin adı,

c) Çek hesabı sahibi gerçek kişinin adı ve soyadı, tüzel kişinin adı,

ç) Çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişinin vergi kimlik numarası,

d) Çekin basıldığı tarih, (6273 sayılı Kanun ile eklenen bent)

-sekizinci fıkrasında da tüzel kişi adına çek düzenleyen kişinin adı ve soyadının düzenlenen çek üzerine açıkça yazılacağı,

hüküm altına alınmıştır.

5941 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin altıncı fıkrası ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına verilen yetkiye istinaden, çek defterinin baskı şekli bu Banka tarafından yayımlanan tebliğlerle belirlenmektedir.

5941 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine istinaden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çıkarılarak 20.01.2010 tarihli ve 27468 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan (03.03.2012 tarihli ve 28222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2012/2 sayılı Tebliğ ile değişik) 2010/2 sayılı Çek Defterlerinin Baskı Şekline, Bankaların Hamile Ödemekle Yükümlü Olduğu Miktar İle Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı Kararlarının Bildirilmesine ve Duyurulmasına İlişkin Tebliğde, 5941 sayılı Kanuna göre düzenlenecek çeklerin baskı şekline ilişkin açıklamalara yer verilmiştir (EK-1).

5941 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 3167 sayılı Kanun uygulamasına bu Kanuna göre düzenlenen çeklerle sınırlı olarak devam edileceğinden vergi dairelerine ibraz edilen çeklerin şekli unsurları bakımından incelenerek 3167 veya 5941 sayılı Kanunlardan hangisine göre düzenlenmiş olduğunun tespiti gerekmektedir.

3167 sayılı Kanun ile 5941 sayılı Kanuna göre düzenlenen çekler arasında en önemli ayırt edici özellik 5941 sayılı Kanuna göre bastırılmış çeklerde "TACİR", "TACİR HAMİLİNE", "TACİR OLMAYAN", "TACİR OLMAYAN HAMİLİNE" ibarelerine yer verilmiş olmasıdır. Amme alacağının ödenmesi amacıyla düzenlenen çeklerin, 6183 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince vergi dairesi adına düzenlenmesi gerektiğinden HAMİLİNE düzenlenen çekler, ödeme aracı olarak vergi dairesince kabul edilmeyecektir.

II- Çekle Yapılan Ödemeler

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 41 inci maddesine göre, vergi dairesi adına amme borçlusu tarafından düzenlenecek çeklerle amme borcunun ödenmesi mümkündür. Çekle yapılan ödemelere ilişkin açıklamalar Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinde yer almaktadır.

Amme borçlusunca ödeme aracı olarak ibraz edilen çekin, Kanunlarda ve tebliğlerde belirlenmiş olan zorunlu unsurları taşıyıp taşımadığının, bizzat amme borçlusu tarafından keşide edilerek imzalanıp imzalanmadığının öncelikle kontrol edilmesi ve yapılacak kontrol sonucunda bu unsurları taşımayan

eklerin hiçbir şekilde işleme konulmayarak ilgilisine iade edilmesi gerekmektedir.

6183 sayılı Kanunun 43 üncü maddesine göre, çeklerin vergi dairesine verildiği tarihle ya da bir gün önceki tarihle düzenlenmesi zorunlu olduğundan daha eski tarihli ekler kabul edilmeyecektir.

Öte yandan, 5941 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin sekizinci fıkrasında düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çeklerin tamamen ya da kısmen ödenmemiş olması halinde bu eklerle ilgili olarak hukuki takip yapılamayacağı hüküm altına alınarak çeklerde vade uygulamasına geçilmiştir.

6183 sayılı Kanun hükümlerine göre, vergi dairelerine ibraz edilecek çeklerde düzenleme tarihinin, vergi dairesine verildiği tarih veya verildiği tarihten bir gün önceki tarihli olması gerektiğinden, vergi dairelerine ibraz edilen daha eski tarihli ekler ile düzenleme tarihi olarak ibraz tarihinden daha ileri bir tarihi taşıyan ekler kabul edilmeyecektir.

III- ekle Yapılan demelerde ekin Karşılıksız ıkması Durumunda Yapılacak işlemler

Amme alacağına karşılık düzenlenen çeklerin bankada karşılığının bulunmaması halinde ekle ödenmek istenilen amme alacağı için borçlu hakkında 6183 sayılı Kanunun 54 ve müteakip maddeleri uyarınca cebren takip ve tahsil işlemlerine balanılacaktır.

Karşılıksız çıkan ek, 3167 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenmiş ise bu Kanuna göre, 5941 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenmiş ise 5941 sayılı Kanuna göre hukuki işleme tabi tutulacaktır.

5941 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 3167 sayılı Kanuna göre düzenlenen eklerle ilgili olarak anılan Kanunun uygulamasına devam edilecek ancak, uygulama sırasında 5941 sayılı Kanunun karşılıksız ek düzenleyenler lehine adli cezalar yönünden getirdiği hükümler, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 nci maddesi hükmü gereğince dikkate alınacaktır.

3167 sayılı Kanunda karşılıksız ek düzenleyenler hakkında hapis cezaları düzenlenmişti. Kanunun ngrdė bu cezalar, yine Kanunda ngrlen düzeltme hakkının, soruşturma, kovuşturma ve hükmün infazı aşamalarında dahi kullanılması suretiyle ortadan kaldırılabilmekteydi.

5941 sayılı Kanunun 6273 sayılı Kanunla değişik hükümleri ile karşılıksız ek düzenleyen kişilere adli ceza uygulaması kaldırılmış, ek düzenleme yasağı getirilmek suretiyle idari yaptırım yöntemine geçilmiştir.

Bu durumda, 3167 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenmiş, ancak muhatap bankaya ibrazı üzerine karşılıksız ıkmi çeklerde adli ceza uygulanması talebinde bulunulamayacağından, karşılıksız ek düzenleyen hakkında ek düzenleme yasağı verilmesi için durumun Cumhuriyet savcılığına şikayet süresi içerisinde bildirilmesi gerekmektedir.

5941 sayılı Kanun ile karşılıksız ek düzenleyen kişiler hakkında adli ceza uygulaması kaldırıldığından, 3167 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenmiş çekleri karşılıksız çıkan mükelleflerden düzeltme

hakkını kullanmak isteyenler hakkında 3167 sayılı Kanunun "Düzeltilme Hakkı" başlıklı 8 inci maddesine göre işlem yapılacaktır.

Anılan maddede "Çekte yazılı keşide gününe göre hesaplanacak ibraz süresinin bitim tarihinden itibaren en geç on gün içinde çekin karşılıksız kalan kısmını yüzde on tazminatı ve ibraz tarihinden ödeme gününe kadar geçen süre için 16a maddesine göre hesaplanacak gecikme faizi ile birlikte ödemek suretiyle düzeltme hakkını kullanan, çek keşide etmek hakkını yeniden kazanır." hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde, 3167 sayılı Kanuna göre düzenledikleri çekleri karşılıksız çıkan borçlular hakkında, en geç 6 aylık yasal şikayet süresi içerisinde Cumhuriyet savcılığına şikayette bulunulacak, ancak borçlu tarafından düzeltme hakkının kullanılmak istenmesi halinde karşılıksız çıkan çek bedeli, yüzde on tazminat ve süresinde ödenmeyen çeke konu amme alacakları için gecikme faizi yerine vade tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanan gecikme zammının ödenmesi durumunda, daha önce yapılmış şikayet ilgi kurulmak suretiyle durum savcılığa bildirilecektir.

Dolayısıyla, 5941 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 20.12.2009 tarihinden önce veya sonra 3167 sayılı Kanuna göre verilen çekler hakkında yukarıda yapılan açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

Diğer taraftan, 5941 sayılı Kanunun 6273 sayılı Kanunla değişik 5 inci maddesinde "(1) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılması hâlinde, **altı ay içinde hamilin talepte bulunması üzerine**, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi hakkında, çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da çek hesabı sahibinin yahut talepte bulunanın yerleşim yeri **Cumhuriyet savcısı tarafından, her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir.** Bu fıkra hükmüne göre çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı, karşılıksızdır işlemine tabi tutulan çekin düzenlenmesi suretiyle dolandırıcılık, belgede sahtecilik veya başka bir suçun işlenmesi hâlinde de verilir.

...

(10) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına karşı yapılacak başvuru ve itirazlar hakkında, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanır..." hükmü yer almaktadır.

Buna göre, 5941 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında uygulanan adlî nitelikteki yaptırım, Cumhuriyet savcısı tarafından uygulanacak idarî nitelikte bir yaptırıma dönüştürülmüştür.

5941 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında "(1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödenmesi hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı Cumhuriyet savcısı tarafından kaldırılır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilân olunur." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, 5941 sayılı Kanuna göre düzenledikleri çekleri karşılıksız çıkan borçlular hakkında, en geç 6 aylık yasal şikayet süresi içerisinde Cumhuriyet savcılığına şikayette bulunulacak, ancak borçlu tarafından çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasının talep edilmesi halinde, karşılıksız çıkan çek bedeli ve süresinde ödenmeyen çeke konu amme alacakları için temerrüt faizi yerine vade tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanan gecikme zammının ödenmesi durumunda, daha önce yapılmış şikayet ilgi kurulmak suretiyle durum savcılığa bildirilecektir.

5941 sayılı Kanunun bu hükmü ile çek tazminatı uygulamasına son verilmiş olup, bu Kanuna göre düzenlenen çeklerin karşılıksız çıkması halinde amme borçlusundan yukarıda açıklandığı şekilde çek bedeli ve gecikme zammı dışında başkaca bir tutar talep edilemeyecektir.

3167 sayılı Kanuna veya 5941 sayılı Kanuna göre düzenlendiği halde karşılıksız çıkan çeklerle ilgili olarak Cumhuriyet savcılığına yapılacak şikayet başvuruları vergi dairesi müdürleri/malmüdürleri tarafından yazılı olarak yapılacaktır. Savcılığın, şikayet başvurusu üzerine verdiği kararlara karşı gereken hallerde dava açılması ve takibi için durum;

-vergi dairesi başkanlığı kurulan illerde, ilçeler de dahil olmak üzere başkanlık bünyesindeki hukuk bürosuna,

-vergi dairesi başkanlığı kurulmayan illerde; il merkezlerinde muhakemat müdürlüklerine, ilçelerde Hazine avukatlarına,

intikal ettirilecektir.

Hazine avukatlarının bulunmadığı il ve ilçelerde 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince temsil yetkisi verilmesi şartıyla, şikayet başvurusu üzerine savcılığın verdiği kararlara karşı gereken hallerde dava açılması ve takibi görevi vergi dairesi müdürü/malmüdürü tarafından yerine getirilecektir.

Ayrıca, amme alacağının icra yoluyla takibi sırasında, ele geçirilerek haciz tutanağı düzenlenmek suretiyle haczedilen üçüncü kişilerin amme borçlusuna verdiği çekler bankalara ibraz edilmek suretiyle paraya çevrilmekte ve bedelleri takibe konu amme alacağına mahsup edilmektedir.

Bu şekilde haczedilmiş çeklerin karşılıksız çıkması durumunda da yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde işlem yapılacaktır. Ancak, haciz yoluyla ele geçirilen ve karşılıksız çıkan çekin;

-3167 sayılı Kanuna göre düzenlenmiş olması ve anılan Kanuna göre düzeltme hakkının kullanılmak istenilmesi halinde, 3167 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre, çek bedeli, yüzde on tazminat ve çekin ibraz tarihinden ödeme gününe kadar geçen süre için 3167 sayılı Kanunun 16a maddesine göre hesaplanacak gecikme faizi tahsil edilerek,

-5941 sayılı Kanuna göre düzenlenmiş olması ve anılan Kanuna göre çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasının talep edilmesi halinde, 5941 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine göre, çek bedeli ve çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden tahsilat tarihine kadar geçen süre için 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faiz tahsil edilerek,

daha önce yapılmış şikayet ilgi kurulmak suretiyle durum savcılığa bildirilecektir.

Diğer taraftan, 5941 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenleme tarihi ibraz tarihinden ileri olan çeklerin bankalara ibrazı mümkün bulunmakla birlikte çekin karşılıksız çıkması durumunda karşılıksız çek işlemleri yapılamayacaktır.

Bu nedenle, haczedilmiş çeklerin düzenleme tarihinin ileri tarihli olması halinde bu tarih beklenilmeksizin bankaya ibrazı gerekmektedir. Ancak çek bedelinin tahsil edilememesi durumunda, 5941 sayılı Kanun gereğince "karşılıksızdır" işlemi yapılamayacağından, çekin muhafaza edilmesi ve düzenleme tarihi itibarıyla amme alacağının tahsil edilmemiş olması halinde yeniden bankaya ibraz edilmesi gerekmektedir.

Haczedilmiş çeklere karşılık çek keşidecilerinden tahsil edilmiş olan çek bedelleri ile gecikme faizi/temerrüt faizleri amme alacağına mahsup edilecektir.

Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı olan kişi tarafından keşide edilen ve vergi dairesine ibraz edilen çekin bankaya ibrazı sırasında, banka tarafından keşidecinin çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının bulunması nedeniyle ödeme yapılmaması halinde, 5941 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "(6) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi, buna rağmen çek düzenlerse, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmü gereğince durumun Cumhuriyet savcılığına bildirilmesi, açılacak davaya katılımı sağlamak amacıyla oluşan dosyanın bir örneğinin yukarıda belirtilen hukuk birimlerine gönderilmesi ve tahsilata ilişkin gerekli düzeltme işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını rica ederim.

Mehmet KİLCİ

Bakan a.

Gelir İdaresi Başkanı

EK:1

-
- (1)** 28.07.1953 tarihli ve 8469 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- (2)** 03.04.1985 tarihli ve 18714 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- (3)** 08.03.2003 tarihli ve 25042 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- (4)** 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
-

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026